

บทความทางวิชาการ

เรื่อง

ถอดบทเรียนความเป็นผู้นำและการบริหารจากกรณีประวัติศาสตร์ ทอ.
กรณีศึกษา สงครามมหาเอเชียบูรพา ตอน ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง

เรียบเรียงโดย

สัมมนาที่ ๓

โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง
กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
พ.ศ.๒๕๖๙

บทความทางวิชาการ
เรื่อง ถอดบทเรียนความเป็นผู้นำและการบริหาร จากกรณีประวัติศาสตร์ ทอ.
กรณีศึกษาสงครามมหาเอเชียบูรพา ตอน ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง

สัมมนาที่ ๓

บทคัดย่อ

ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง พ.ศ.๒๔๘๗ เป็นกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์การทหาร ที่มีคุณค่าทางวิชาการสูง บทความนี้มุ่งถอดบทเรียนและสังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำ และหน้าที่ทางการบริหารจากเหตุการณ์ดังกล่าว ผ่านการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยใช้กรอบทฤษฎี ภาวะผู้นำทางทหารเป็นเครื่องมือ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าภาวะวิกฤตที่ต้องเผชิญกับความเสียเปรียบ อย่างสุดขีดนั้น กลับเป็นบทพิสูจน์อันทรงพลังของคุณลักษณะผู้นำใน ๓ มิติหลัก คือ การกล้าตัดสินใจ ภายใต้ความกดดัน การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนสร้างศรัทธาในหมู่กำลังพล และการบริหาร การสั่งการท่ามกลางข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ สิ่งที่ค้นพบชี้ว่าประสิทธิผลของผู้นำในสภาวะวิกฤต มิได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของทรัพยากร หากแต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้นำที่สามารถบริหารจัดการ ความกลัว สร้างแรงศรัทธา และตัดสินใจได้อย่างรับผิดชอบ บทเรียนเหล่านี้ยังคงมีความเป็นสากล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของการพัฒนานายทหารชั้นผู้บังคับบัญชายุคดิจิทัล ได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง; ภาวะผู้นำทางทหาร; การกล้าตัดสินใจ; การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี; การสั่งการ

Abstract

The Aerial Battle over Lampang of 1944 represents a historically significant case study with enduring academic value for military leadership scholarship. This article seeks to extract and synthesize leadership characteristics and administrative functions embedded within that event, employing qualitative analysis through a military leadership theoretical framework. The study reveals that extreme adversity, far from diminishing leadership capacity, serves as a profound test of its quality across three dimensions: decisiveness under pressure, leading by example in ways that cultivate genuine trust among subordinates, and effective commanding amid incomplete intelligence. The findings suggest that leadership effectiveness in crisis does not depend on resource adequacy, but rather on a leader's capacity to manage fear, inspire confidence, and exercise accountable decision-making. These lessons transcend their historical context and offer concrete implications for developing

squadron commanders capable of leading with both warrior spirit and adaptive competence in the digital battlespace.

Keywords: Aerial Battle over Lampang; Military Leadership; Decisiveness; Lead by Example; Commanding

บทนำ

ประวัติศาสตร์การรบของกองทัพอากาศไทยล้วนถูกขับเคลื่อนด้วยวีรกรรมที่สะท้อนถึงความกล้าหาญและการเสียสละของบุรพจารย์ หนึ่งในเหตุการณ์สำคัญที่ถูกจารึกไว้คือ “ยุทธเวหาเหนือพาลำปาง” ในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งนับเป็นการปะทะกันทางอากาศครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย บริบทของสงครามในขณะนั้น พื้นที่ภาคเหนือของไทยตกเป็นเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของฝ่ายสัมพันธมิตรในการตัดเส้นทางส่งกำลังบำรุง เหตุการณ์ดังกล่าวมิได้เป็นเพียงหน้าประวัติศาสตร์ทางการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปกป้องน่านฟ้าไทยจากภัยคุกคามเท่านั้น แต่ยังเป็นกรณีศึกษาที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางวิชาการ อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ยังคงเน้นเชิงพรรณนา และยังขาดการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีด้านภาวะผู้นำและการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการภายใต้สภาวะวิกฤตที่เสียเปรียบทุกวิถีทาง บทความทางวิชาการฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนและวิเคราะห์คุณลักษณะและหลักการของผู้นำ รวมถึงหน้าที่ทางการบริหารที่ปรากฏในเหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำและกระบวนการบริหารที่ปรากฏในเหตุการณ์ดังกล่าว และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เชิงวิชาการสำหรับการพัฒนาผู้นำทางทหารในอนาคต ตลอดจนเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพสำหรับนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงในการนำหน่วยสืบไป

เนื้อเรื่อง

เหตุการณ์ “ยุทธเวหาเหนือพาลำปาง” เมื่อ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๗ เป็นวีรกรรมทางอากาศครั้งสำคัญในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อฝูงบินรบสหรัฐฯ จำนวน ๑๖ ลำ บินรุกล้ำน่านฟ้าเข้ามาโจมตีจังหวัดลำปาง กองทัพอากาศไทยตกอยู่ในสถานการณ์เสียเปรียบอย่างหนัก แต่ด้วยการกล้าตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวในห้วงเวลาวิกฤต นักบินผู้กล้าทั้ง ๕ ท่าน ได้แก่ นาวาอากาศตรี เฉลิมเกียรติ วัฒนางกูร, เรืออากาศตรี คัมภีร์ เปล่งคำ, จ่าอากาศเอก จุลดิษฐ์ เดชบุญชร, ว่าที่เรืออากาศตรี วาสน์ สุนทรโกมล และจ่าอากาศเอก ธาดา เปี้ยวไข่มุก จึงได้นำเครื่องบินขับไล่ “ไอ้ต๊ะ” เพียง ๕ ลำ ขึ้นสกัดกั้นทันที แม้สมรรถนะและจำนวนเครื่องบินจะเสียเปรียบถึง ๕ ต่อ ๑๖ ลำ แต่ทุกท่านก็เข้าประจัญบานอย่างไม่คิดชีวิต ผลคือเครื่องบินไทยถูกยิงตกทั้ง ๕ ลำ ว่าที่เรืออากาศตรี วาสน์ ๑ ลำ เสียชีวิตจากการถูกไฟคลอก ขณะที่เรืออากาศตรี คัมภีร์ ๑ ลำ สามารถยิงเครื่องบินข้าศึกตกได้ ๑ ลำ และทำให้ถอนตัวจากสมรภูมิได้อีก ๒ ลำ การเสียสละของนักบินทั้ง ๕ ท่าน ถือเป็นการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี ที่สะท้อนถึงมาตรฐานความประพฤติ ความมีวินัย และความเสียสละของทหารอาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งวีรกรรมครั้งนี้ได้รับเกียรติประวัติและการยกย่องอย่างสูงแม้แต่ในรายงานการรบของ พันโท ฮาเมเกอร์ (Hamaker) ผู้บังคับฝูงบินของสหรัฐฯ ที่ชื่นชมในจิตวิญญาณการต่อสู้ของนักบินไทยที่สามารถรบได้อย่างสมเกียรติเหนือท้องฟ้าลำปาง (RTAF History Channel, ๒๕๖๕)

การเผชิญหน้ากับกำลังรบที่เหนือกว่าในยุทธเวหาครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้นำด้านการกล้าตัดสินใจ (Decisiveness) อย่างเป็นรูปธรรมสูงสุด การกล้าตัดสินใจของผู้นำทางทหารมิใช่ความมูทะลุ แต่คือความเต็มใจที่จะทำการตัดสินใจ มีความมั่นใจที่จะทำการตัดสินใจได้อย่างถูกเวลา ความเด็ดเดี่ยวและพร้อมที่จะยอมรับผลของการตัดสินใจนั้นเสมอ ไม่ว่าผลลัพธ์ที่ตามมาจะเป็นไปในทางที่ถูกหรือผิดก็ตาม (โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง, ๒๕๖๙) ทันทีที่ทราบข่าวการรุกราน่านฟ้านาวาอากาศตรี เฉลิมเกียรติ ฯ ทราบดีว่าเครื่องบินแบบโอตะของตนตกเป็นรองเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรในทุกสมรรถนะ แต่ท่านกลับไม่ลังเลที่จะตัดสินใจนำเครื่องบินทั้ง ๕ ลำ ทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้าเพื่อเข้าสกัดกั้นข้าศึกในทันที (RTAF History Channel, ๒๕๖๕) การตัดสินใจอย่างเด็ดขาดในสัปดาห์นั้นแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำที่สามารถบริหารจัดการความกลัว และตัดสินใจอย่างเด็ดขาดในสภาวะบีบคั้น แม้จะทราบดีว่าต้องเผชิญกับข้าศึกที่มีอำนาจการยิงและความเร็วที่เหนือกว่ามาก แต่ก็เลือกที่จะเข้าประจัญบานอย่างกล้าหาญ และพร้อมยอมรับความเสี่ยงสูงสุดที่จะเกิดกับชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลูกหมู่เกิดความเชื่อมั่นและพร้อมปฏิบัติตามคำสั่งอย่างไร้ข้อกังขา ความกล้าตัดสินใจภายใต้สภาวะกดดันขั้นสูงสุดนี้ จึงเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญยิ่งในการสร้างฐานความเชื่อมั่นอันแข็งแกร่งให้แก่กำลังพลในการปฏิบัติการรบ (กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ, ๒๕๖๔)

วีรกรรมในครั้งนี้นี้ยังก่อให้เกิดการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี (Lead by Example) ตามหลักการความเป็นผู้นำที่ทรงพลังที่สุด ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริงต้องไม่พึ่งพาเพียงอำนาจหน้าที่ในการสั่งการจากแนวหลัง แต่ต้องมีมาตรฐานด้านความประพฤติและบุคลิกภาพที่เป็นตัวอย่างที่ดี เพราะผู้ใต้บังคับบัญชาจะคอยสังเกตและเลียนแบบผู้นำเสมอ (โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง, ๒๕๖๙) ดังที่ปรากฏในประวัติศาสตร์การรบ นาวาอากาศตรี เฉลิมเกียรติ ฯ ในฐานะผู้บังคับฝูง มิได้เพียงแต่สั่งการอยู่บนพื้นดิน แต่ได้เป็นแบบอย่างในการนำพาลูกหมู่พุ่งเข้าต่อตีประจัญบานกับข้าศึกด้วยตนเอง จนกระทั่งเครื่องบินของท่านถูกยิงพังเสียหายกลางอากาศ และต้องนำเครื่องร่อนลงฉุกเฉิน (RTAF History Channel, ๒๕๖๕) การนำทัพด้วยตนเองและยืนหยัดอยู่ ณ จุดที่อันตรายที่สุด เป็นการสื่อสารที่ทรงพลังว่าผู้บังคับบัญชาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวอย่างมืออาชีพ โดยยึดความสำเร็จของภารกิจเหนือความปลอดภัยส่วนตัว อันนำมาซึ่งความรักและนับถืออย่างจริงใจ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจึงเป็นรากฐานสำคัญของหลักการความเป็นผู้นำในการหล่อหลอมความสามัคคี และยกระดับประสิทธิภาพในการรบของหน่วยให้ไปถึงขีดสุด (Hughes, Ginnett, & Curphy, 2015)

ในมิติของหน้าที่ทางการบริหาร เหตุการณ์ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปางได้เผยให้เห็นถึงความท้าทายและการใช้ศิลปะในการสั่งการ (Commanding) ภายใต้ข้อจำกัดของสถานการณ์อย่างชัดเจน การสั่งการทางทหารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อนำมาสู่การวินิจฉัยและออกคำสั่งที่แม่นยำ (โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง, ๒๕๖๙) แต่ในยุคนั้น กองทัพอากาศไทยไม่มีระบบเรดาร์ และต้องอาศัยเพียงการรายงานจากเครือข่ายยามอากาศภาคพื้นดินซึ่งมักมีความล่าช้า

เมื่อ นาวาอากาศตรี เฉลิมเกียรติ ฯ ได้รับแจ้งข่าวกรองที่จำกัด ท่านต้องใช้วิจารณญาณที่เฉียบขาดในการออกคำสั่ง (Command) ให้นำเครื่องบินขึ้นสกัดกั้นอากาศยานข้าศึกอย่างฉุกเฉินในทันที โดยที่ยังไม่ทราบจำนวนและทิศทางที่แน่ชัดของข้าศึก จนกระทั่งต้องไปปะทะกันกลางอากาศในระยะประชิด (กองทัพอากาศ, ๒๕๕๑) การสั่งการที่มีประสิทธิภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของข้อมูล แต่อยู่ที่ดุลยพินิจและความเด็ดขาดของผู้นำ กรณียุทธเวหาเหนือฟ้าลำปางแสดงให้เห็นว่า แม้กองทัพอากาศไทยจะขาดระบบเรดาร์และได้รับข้อมูลข่าวสารล่าช้า นาวาอากาศตรี เฉลิมเกียรติ ฯ ก็ยังสามารถตัดสินใจสั่งให้นำเครื่องบินขึ้นสกัดกั้นฉุกเฉินได้ทันที สิ่งนี้สะท้อนว่าผู้บังคับบัญชาต้องมีความรู้ยุทธวิธี ความกล้าหาญ และรับผิดชอบต่อการสั่งของตน ดังนั้น ระบบการสั่งการที่เฉียบคม และสอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะหน้า จึงเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการภารกิจทางยุทธการ ให้บรรลุผลแม้จะมีทรัพยากรจำกัดก็ตาม

บทเรียนอันล้ำค่าจากประวัติศาสตร์ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนายทหารอากาศในยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ ผู้นำยุคดิจิทัลต้องบูรณาการภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมเข้ากับสมรรถนะสมัยใหม่ เพื่อขับเคลื่อนกำลังพลภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ซับซ้อนของสนามรบดิจิทัล หัวใจสำคัญคือ การกล้าตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน การพัฒนาทักษะดิจิทัลและการปรับองค์กรให้คล่องตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (Westerman, Bonnet, & McAfee, 2014) ขณะเดียวกันต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้เทคโนโลยีอย่างโปร่งใส และปลอดภัย เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Panait (2024) ที่ระบุว่าภาวะผู้นำดิจิทัลส่งผลต่อการกำหนดทิศทางและสร้างความหมายใหม่ กับการปฏิบัติการในสภาวะผันผวน นอกจากนี้ ผู้นำต้องสามารถสั่งการได้อย่างชัดเจนโดยอาศัยข้อมูลเชิงลึก (Data Insight) เพื่อความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพสูงสุดในการรักษาความได้เปรียบทางยุทธวิธีในสงครามยุคใหม่ จากกรณีศึกษาเหตุการณ์ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง ที่นักบินไทยต้องเผชิญกับข้าศึกที่มีเทคโนโลยีเหนือกว่า ปัจจุบันหากกองทัพอากาศ ต้องรับมือทางยุทธวิธีของฝ่ายตรงข้าม ผู้บังคับฝูงยุคใหม่ต้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจำนวนมหาศาล (Big Data) จากระบบ Network Centric Operations เพื่อสั่งการรับมือได้อย่างแม่นยำและทันท่วงที ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง สะท้อนคุณลักษณะผู้นำทางทหารอย่างครบถ้วนทั้ง ๓ ด้าน ประการแรก การกล้าตัดสินใจของ นาวาอากาศตรี เฉลิมเกียรติ ฯ ที่นำเครื่องบินทั้ง ๕ ลำทะยานขึ้นสกัดกั้นข้าศึกทันที แม้ตระหนักดีว่าตนเองเสียเปรียบทางยุทธโปกรณ์ แสดงให้เห็นถึงความเด็ดขาดที่มีใช้ความมุทะลุ แต่คือ ภาวะผู้นำที่บริหารจัดการความกลัวได้อย่างเป็นรูปธรรม ประการที่สอง การนำทัพด้วยตนเองจนเครื่องบินถูกยิงพังกลางอากาศ คือการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างแท้จริง สร้างศรัทธาและความสามัคคีในหมู่กำลังพล ประการที่สาม การสั่งให้นำเครื่องบินขึ้นสกัดกั้นฉุกเฉินทันทีแม้ข้อมูลข่าวกรองไม่ครบถ้วน สะท้อนว่าการสั่งการที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและความรับผิดชอบของผู้นำมากกว่าความสมบูรณ์ของข้อมูล (กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ, ๒๕๖๔; Hughes, Ginnett, & Curphy, 2015) การหล่อหลอมผู้นำให้มีจิตวิญญาณนักรบควบคู่ไปกับคุณลักษณะหลักการและหน้าที่การบริหาร กับค่านิยมหลักของกองทัพอากาศ จะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้นายทหารชั้นผู้บังคับฝูงสามารถนำหน่วยฝ่าฟันความท้าทายในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

สรุป

เหตุการณ์ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปางมิใช่เป็นเพียงฉากหนึ่งของสงครามทางอากาศที่กองทัพอากาศไทยต้องเผชิญกับความสูญเสียในเชิงกำลังรบ แต่เป็นเครื่องพิสูจน์อันทรงเกียรติถึงพลังแห่งจิตวิญญาณนักรบของนักบินไทย การถอบบทเรียนจากกรณีศึกษานี้ ทำให้เห็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของคุณลักษณะผู้นำที่กล้าตัดสินใจท่ามกลางความกลัว และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บังคับบัญชาที่พร้อมนำหน้าผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนถึงปะในการสั่งการและการประสานงานภายใต้ข้อจำกัดทางเทคโนโลยี วิศวกรรมของนาเวอากาศตรี เฉลิมเกียรติ วัฒนางกูร และเหล่านักบินผู้กล้าจะยังคงเป็นแสงสว่างนำทาง เป็นแรงบันดาลใจ และเป็นบทเรียนอันทรงคุณค่าที่ส่งต่อให้แก่ทายาทรุ่นผู้บังคับฝูงรุ่นต่อไป ในการยึดมั่นอุดมการณ์ความรักชาติ การดำรงไว้ซึ่งเกียรติยศ และการเตรียมพร้อมที่จะทุ่มเททุกสรรพกำลังเพื่อปกป้องอธิปไตยเหนือน่านฟ้าไทยให้คงอยู่อย่างสง่างามตลอดไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความทางวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงและมีความสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก นาวาอากาศตรี ประมะ จินดาเลิศ อาจารย์ประจำสมมนที่ ๓ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ปฐกษัตริย์วิสัยทัศน์ และหล่อหลอมกระบวนการทัศนด้านภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสามารถบูรณาการความคิด รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์จนตกผลึกเป็นผลงานทางวิชาการชิ้นนี้ได้สำเร็จ

ขอขอบคุณเพื่อนนายทหารนักเรียน หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๕๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนสมาชิกในสมมนที่ ๓ สำหรับมิตรภาพ ความเกื้อกูล และการแลกเปลี่ยนทรรศนะทางวิชาการร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยเปิดมุมมองและเติมเต็มเนื้อหาของบทความให้มีความลึกซึ้งและรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้ที่ตกผลึกจากบทความฉบับนี้ จะเปรียบเสมือนพลังที่ช่วยติดปีกแห่งปัญญา ยกระดับศักยภาพของบุคลากร เพื่อร่วมเป็นหนึ่งในฟันเฟืองที่ขับเคลื่อนกองทัพอากาศให้เป็นกองทัพอากาศชั้นนำที่เข้มแข็ง และปกป้องรักษาน่านฟ้าไทยให้ร่มเย็นสืบไป

บรรณานุกรม

- กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. (๒๕๖๔). *คู่มือผู้นำทางทหารกองทัพอากาศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองทัพอากาศ.
- กองทัพอากาศ. (๒๕๖๕). *ประวัติกองทัพอากาศไทย ในสงครามมหาเอเชียบูรพา พ.ศ.๒๔๘๔ - ๒๔๘๘*. กรุงเทพฯ: กองทัพอากาศ.
- กองทัพอากาศ. (๒๕๕๑). *ประวัติศาสตร์กองทัพอากาศ*. กรุงเทพฯ: กองประวัติศาสตร์ กรมสารบรรณทหารอากาศ.
- โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง. (๒๕๖๙). *เอกสารประกอบการศึกษา นผ.๑๑๐๑ ความเป็นผู้นำหมวดวิชาที่ ๑ ความเป็นผู้นำและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ.
- โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง. (๒๕๖๙). *เอกสารประกอบการศึกษา นผ.๑๒๐๑ หลักการบริหารจัดการขั้นต้น หมวดวิชาที่ ๑ ความเป็นผู้นำและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ.
- RTAF History Channel. (๒๕๖๕). *เกร็ดประวัติศาสตร์ สงครามมหาเอเชียบูรพา ตอน ยุทธเวหาเหนือฟ้าลำปาง*. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=AfLuDlj3Gw>
- Hughes, R. L., Ginnett, R. C., & Curphy, G. J. (2015). *Leadership: Enhancing the lessons of experience* (8th ed.). McGraw-Hill Education.
- Panait, C. (2024). Digital leadership in the military: Impact, meaning, and future implications. In *Proceedings of the International Scientific Conference on Defense Resources Management*.
- Westerman, G., Bonnet, D., & McAfee, A. (2014). *Leading digital: Turning technology into business transformation*. Boston, MA: Harvard Business Review Press.

รายชื่อผู้เขียน

สัมมนาที่ ๓

๑. ร.อ.สหัสรัฐ สมใจ	หมายเลข ๐๓๐๑
ตำแหน่ง นกผ.ผยก.ผุง.๔๖๑ บบ.๔๖	
๒. ร.อ.ปริญญานิธิเมธาวิระกุล	หมายเลข ๐๓๐๒
ตำแหน่ง นมปป.ผมพ.กปปพ.กนพ.สนภ.ทอ.	
๓. ร.อ.นิติพัฒน์ วานิก	หมายเลข ๐๓๐๓
ตำแหน่ง ประจำแผนกนโยบายและแผน กผชบ.ศชบ.ทสอ.กท.	
๔. ร.อ.วัชร ยอดมนต์	หมายเลข ๐๓๐๔
ตำแหน่ง น.กีฬาสโมสรและกิจกรรมพิเศษ ผกส.กสมส.สก.ทอ.	
๕. ร.อ.สาคร โมกศิริ	หมายเลข ๐๓๐๕
ตำแหน่ง นจห.สบ.ทอ.	
๖. ร.อ.นพดล จูห้อง	หมายเลข ๐๓๐๖
ตำแหน่ง นพบ.แผนกการพยาบาลวิสัญญีและห้องผ่าตัด กพย.รพ.ภูมิพลอดุลยเดช พอ.	
๗. ร.อ.หญิง เสาวภา กาญจน	หมายเลข ๐๓๐๗
ตำแหน่ง ภก.ผภก.รพ.ทศมินทรราชิราช พอ.	
๘. ร.อ.หญิง สุรีย์พร กองเมือง	หมายเลข ๐๓๐๘
ตำแหน่ง นคศ.ผคศ.กกศ.สปพ.กพ.ทอ.	
๙. ร.อ.หญิง กัญญารัตน์ บุญเขียว	หมายเลข ๐๓๐๙
ตำแหน่ง นพบ.แผนกการพยาบาลวิสัญญีศัลยกรรม กพย.รพ.ภูมิพลอดุลยเดช พอ.	
๑๐. ร.อ.หญิง จิระกาญจน์ จิตรกล้า	หมายเลข ๐๓๑๐
ตำแหน่ง รอง หน.ผมท.ผจก.กพพ.พร.ทอ.	
๑๑. ร.อ.ธีระพันธ์ นองสงค์	หมายเลข ๐๓๑๑
ตำแหน่ง นคบ.ผยก.ศคปอ.๑ ศปอ.คปอ.	
๑๒. ร.อ.พีระศักดิ์ ยิ้มเล็ก	หมายเลข ๐๓๑๒
ตำแหน่ง นคบ.ผก.ร.ร.นกก.	